

REDACTIONEEL GEDEELTE

DE VOORLOOPIGE FINALE

Op een andere plaats in dit nummer vindt men afgedrukt, de Handelingen van de Tweede Kamer van Dinsdag 25 November j.l. over het probleem der Tandtechnici.

Bij vorige gelegenheden hebben wij reeds nauwkeurig voorspeld wat er gebeuren zou. De bij het examen afgewezen kandidaten, zouden een nieuwe groep van „gedupeerden” vormen en opnieuw een beroep doen op Regeering en Kamer.

Aldus is dan ook geschied, alleen is ditmaal de Regeering voor den aandrang van een deel der Kamer niet bezweken en heeft de nieuwe bewindsman duidelijk uiteengezet waarom hij aan de voorstellen, voortgesproten uit — overigens menschelijk volkomen begrijpelijke — gevoelens van medelijden, niet kon voldoen.

De Kamer zelve trouwens heeft de beide over deze kwestie ingediende moties verworpen en zodoende mag men aannemen, dat althans *dit* deel van deze tragi-comedie voorgoed van de baan is.

Wij meenen, bij wijze van beschouwing, niet beter te kunnen doen, dan over te nemen het Kameroverzicht van de N R. Crt.:

„De afdeling „Volksgezondheid” was vóór dezen bovenal de afdeling, waarbij de volkshuisvesting ter sprake kwam. Sinds eenige jaren echter krijgt men in het Nederlandsche parlement bij tijd en wijle den indruk, dat het hoofdzakelijk de afdeling der ontevreden tandtechnici is, dat de belangen van enkele tientallen personen, die gaarne den titel „tandheekundige” (zoo niet: „tandarts”) zouden verwerven, alle andere belangen van hygiënischen en me-

dischen aard verre overtreffen. Waarbij te bedenken valt, dat lang niet allen het hierover eens zijn, dat behartiging der belangen van bedoelde groep lieden óók een geneeskundig belang zou zijn. Gegeven de onmogelijkheid eener zuivere toepassing van het begrip „volledige tandprothese”, verrichten toch niet slechts zij, die den titel „tandheelkundige” hebben mogen verwerven, maar ook zij, die dien titel niet deelachtig konden worden, tot dusver goeddeels dezelfde werkzaamheden als de volledig opgeleide tandartsen, werkzaamheden — mr. Aalberse constateerde het terecht —, die zoowel in positieven als in negatieven zin van grooten invloed kunnen zijn op den gezondheidstoestand van de lieden, die zich aan hen toevertrouwen.

Kan dit zoo blijven? Eigenlijk heeft de Kamer reeds vroeger gezegd: neen.

Eigenlijk heeft de Kamer, die zichzelf in deze kwestie ook niet steeds gelijk is gebleven, reeds eenigen tijd geleden opnieuw waarborgen gevraagd.

Nu aan de desbetreffende bepalingen gevolg is gegeven, willen verscheidene afgevaardigden weer iets anders, uit medelijden met eenige tientallen tandtechnici, bij wie blijkens het door hen afgelegd examen, de gevraagde waarborgen niet aanwezig zijn. Medelijden is echter niet hetzelfde als rechtsgevoel — dit bracht mr. Boon zijn geestverwant dr. Vos terecht onder het oog, al had het beroep op het rechtsgevoel laatstgenoemde een luid applaus van eenige belangstellende dames op de gereserveerde tribune bezorgd, — applaus, dat bijkans door ontruiming gevolgd was.

De geheele lijdensgeschiedenis is weinig verheffend. Wie zich er toe zet, een zondenregister van regeering en Kamer samen te stellen, moet stellig daarop aan het vraagstuk der tandtechnici een plaatsje inruimen. Beurtelings gaven — als men de wederzijdsche critieken mag gelooven — op-eenvolgende ministers een te ruime en een te enge uitlegging aan de wettelijke bepalingen, beurtelings ook berispte de Kamer een al te vrijgevig minister of gispte zij al te strenge wetstoepassing. Beurtelings eindelijk beklagden zich de tandartsen, die hun belangen bedreigd zagen, en de tandtechnici, die hun aanspraken miskend achtten.

De man, die in 1925 (om niet hooger op te klimmen) de eerste fouten beging, was minister Koolen, de man, die

daarvoor de klappen kreeg, was zijn opvolger Slotemaker de Bruine. Te onderzoeken viel krachtens de wet van 1925 wie vóór 10 Juni 1913 de volledige tandprothese als beroep hadden uitgeoefend. Onder hen, die aan dezen eisch heetten te beantwoorden, bevonden zich o.a. personen, die op laatstgenoemden datum zestien jaar of nog jonger waren. „Op sterken aandrang van de Tweede Kamer, die de wet te ruim toegepast achtte” — ditmaal citeeren wij de memorie van antwoord — „is daarna de uitvoering van de wet van 1925 krachtens de wet van 1926 aan een revisie onderworpen.” De uitvoering van deze wet werd voor sommige belanghebbenden een groote teleurstelling, waarmede allermint gezegd is, dat een andere wijze van toepassing algemeene bevrediging zou hebben gewekt. „De Tweede Kamer oordeelde toen”, — weder halen wij de memorie van antwoord aan — „dat de wet niet ruim genoeg was toegepast”. Zoo kwam de wet van 1929 tot stand, krachtens welke een practisch examen werd afgenomen. De niet-geslaagden (en slechts 40 pct. is geslaagd) mogen na 1 December 1930 hun bedrijf niet meer uitoefenen. *Hinc lacrimae.*

Ook de minister heeft, wat het „volume” betreft, de kwestie der tandtechnici als de hoofdzaak der afdeling „Volksgezondheid” bestempeld. En het is inderdaad een feit, dat tal van onderwerpen, die wij in ons overzicht niet of nauwelijks hebben aangeroerd — o.a. de reumatiekbestrijding, die de belangen van 40.000 lijdende landgenooten raakt — in het niet schenen te verzinken vergeleken bij de persoonlijke belangen van eenige tientallen lieden, die volgens dezelfde Kamer in 1925 en 1926 meerendeels veel te goedgegunstig behandeld waren. De Kamer, die in 1929 het examen „als eenige kans” had willen laten, — het examen, dat volgens de heeren Aalberse, Duys, Boon en den minister zelf „zeer clement” is afgenomen — bleek heden weer de wispelturigheid zelve. Geen wonder, dat minister Verschuur van een „verloren illusie” sprak. Deze bewindsman speelde terecht de wet zelf tegen de klagers van hedenmiddag uit. Het „motief van den wetgever” was de behartiging van de volksgezondheid: had trouwens mevrouw Bakker-Nort niet zelf toegegeven, dat zich onder de afgewezenen „mensen” bevonden, „die in het belang der volksgezondheid moesten worden geweerd”? En nu dreef deze afgevaardigde het tekort aan logica zóóver, dat zij

een motie indiende, waarin zij diezelfde personen ook na 1 December de tandheelkundige praktijk wilde laten uitoefenen. Een Kamer, die zichzelf ook maar eenigszins respecteerde en zichzelf ook maar eenigszins aan eigen beslissingen gebonden achtte, kon, meende minister Verschuur, onmogelijk een motie als die van mevrouw Bakker-Nort aannemen.

Anderen (o.a. de heer Kersten) hadden een her-examen bepleit. Gelijk mr. Boon reeds vóór hem gedaan had, betoogde ook minister Verschuur, dat men op die wijze er nooit zou afkomen. Ook dan immers zullen er weer afgewezenen zijn. Ook dan zal een deel der Kamer weer deernis gevoelen met de lieden, die zich wellicht nieuwe uitgaven hebben getroost na de foutieve toekenning van onverdiende visa, waarover diezelfde Kamer zich in 1926 zoo boos gemaakt heeft. Deze tandtechnici zullen zich nu wel niet elke broodwinning, maar toch hun tegenwoordige zelfstandige positie zien ontnemen. Dan zullen dus de klachten herleven. Het is trouwens de bedoeling geweest, dat met één examen alles uit zou zijn.

Vond de minister de verschuiving van den fatalen termijn (motie-Bakker-Nort) onraadzaam, evenmin was hij te vinden voor de schadevergoeding, die in de motie-De Vries—Bruins bepleit werd. Terecht betoogde hij, dat men omtrent den omvang eener geldelijke tegemoetkoming aan niet-geslaagden geheel in het duister tastte; zou het één ton zijn, tien ton? Kon de regeering de verantwoordelijkheid daarvoor op zich nemen?

Woensdag zullen deze moties in stemming komen. Wij hebben den indruk gekregen, dat de minister ze, bij eventuele aanneming, naast zich zal neerleggen. Wel was hij bereid, overeenkomstig den wensch van mr. Aalberse, voor de „tandheelkundigen” de mogelijkheid te openen tot het afleggen van het practisch tandarts-examen. Het tweede verzoek van mr. Aalberse, hierop neerkomende, dat aan de niet-geslaagde tandtechnici de gelegenheid zou worden geboden, zonder eindexamen H. B. S. of Gymnasium het theoretisch en practisch tandartsexamen af te leggen, is door den minister in nadere overweging genomen, zonder dat hij ook dienaangaande reeds een bepaalde toezegging heeft gedaan. Intusschen bleek hij van oordeel, dat van deze groep vermoedelijk slechts zeer weinigen aan een dergelijke regeling iets zouden hebben, dat daarentegen het

kleine groepje van hen, die niet tot het examen krachtens de wet van 1929 zijn toegelaten, daarvan misschien wel profijt zou kunnen trekken."

Intusschen is hiermede de zaak dus nog niet ten einde, integendeel een nieuw bedrijf zal binnenkort vermoedelijk ten tooneele worden gevoerd, n.l. de overweging van de mogelijkheid voor de „tandheekundigen" en wellicht voor de „gedupeerden" om langs den een of anderen weg den tandartstitel en volledige bevoegdheid te bekomen.

Voor wie deze zaak nauwkeurig heeft gevolgd, zal het van te voren duidelijk zijn geweest, dat de methode om van onbevoegd praktijk uitoefenend tandtechnicus via de beperkte en de volledige tandprothese naar tandheekkundige te komen, haar slot moest vinden in de poging om voor een enkele de bekroning te vinden in den tandartstitel!

En als motief moet nu dienst doen het feit, dat de definitie van de uitoefening van de volledige tandprothese, op wier absurditeit wij van den aanvang af hebben gewezen, maar die toen voor de belanghebbenden zoo verbazend duidelijk was, onvoldoende is en dus vervangen moet worden door... den tandartstitel, verkregen door een practisch examen *met uitschakeling* van de theoretische examens!

Hiervoor zou dan een nieuw „Eenig Artikel" moeten worden in het leven geroepen.

Men heeft echter in de Handelingen kunnen lezen, dat Prof. *Slotemaker de Bruyne* — die uit ervaring kan spreken — zeer nadrukkelijk verklaarde, dat hij eerst moest weten of een dergelijk voorstel niet nieuwe onvoorziene consequenties met zich mee zou slepen en dat ook de Minister, die terdege op de hoogte bleek te zijn, zich zijn meening voorbehield .

Zoodat wij zullen moeten afwachten wat de toekomst in deze brengen zal!

Met dat al is voorzoover betreft de zaak der niet geviseerden de kwestie afgeloopen en komt er tenminste op dit ge-

bied rust en derhalve de gelegenheid om orde te gaan schep-
pen in de verhouding tandarts-tandtechniker.

De voor de „zooveelste maal gedupeerden” hadden in een adres onder meer betoogd, dat de tandartsen een verbod zouden hebben uitgevaardigd om hen in dienst te nemen, welke bedenkelijke poging om stemming te maken in de Kamer, door een positieve ontkenning onzer Maatschappij intijds is onderdrukt.

Er kan natuurlijk onzerzijds niet de minste reden zijn om deze menschen, indien zij zich voortaan bepalen tot den arbeid van den tandtechniker, iets in den weg te leggen — integendeel, er is alle reden hen — indien eenigszins mogelijk — te helpen en vanaf deze plaats doen wij daartoe gaarne een broep op onze lezers.

Verder is het echter tevens duidelijk, dat, willen wij in de toekomst niet wederom „verkregen rechten” hebben te bestrijden, er maatregelen getroffen moeten worden om in den huidige vrijgevochten toestand verandering te brengen. Op een bepaald aantal tandartsen, kan ook slechts een bepaald aantal technikers werk vinden en daarom zal het noodzakelijk zijn — in overleg met een organisatie van belanghebbenden, er voor te waken dat dit aantal niet zonder controle groeien kan boven de vraag.

Voorts zullen eenerzijds billijke eischen gesteld mogen en moeten worden aan het kennen en kunnen der technici, terwijl anderzijds hunne materieele belangen behoorlijk onder het oog moeten worden gezien.

Dit laatste zal den stand der tandartsen ongetwijfeld verplichtingen opleggen, waarmede hij zich totnutoe niet heeft bemoeid, doch hij zal zich daaraan niet kunnen noch mogen onttrekken.

Een goede opleiding van den tandtechniker en een juiste verhouding tot den tandarts is echter niet alleen van belang uit sociale overwegingen, maar tevens een noodzakelijkheid voor het verleenen van behoorlijke hulp voor dat deel der tandheelkunde waarbij de medewerking van een goed onderlegd tandtechnicus onmisbaar is en dit in de toekomst steeds

meer zal worden, waar de specialisatie, ook in het technische gedeelte van ons beroep steeds grootere vormen begint aan te nemen.

Als de oplossing van dit — niet gemakkelijke — vraagstuk een gevolg mocht zijn van de in de afgelopen jaren geleden misère — dan zou voor een keer weer eens het bewijs zijn geleverd dat er nu en dan uit veel verkeers ook nog wel eens iets goeds geboren kan worden!

REDACTIE.

DE RUIMTE IN HET UTRECHTSCH E INSTITUUT

Naar aanleiding van het terugzenden van vijftig eerste jaars studenten aan het Utrechtsche Instituut, hebben wij een vorig maal betoogd, dat de oplossing niet gezocht diende te worden in een vergrooting van het bestaande gebouw, dat naar onze meening nu al reeds te veel studenten bevat, maar in het openstellen van een tweede Universiteit voor de tandheelkundige opleiding.

Wij ontvingen thans over dit onderwerp een schrijven van collega *Riddering*, leider der Polikliniek, dat wij hieronder afdrukken:

In het tijdschrift van October komt een artikel voor van de Redactie over de moeilijkheden aan het nieuwe Tandheelkundig Instituut.

Na over de slechte toestanden uitgeweid te hebben, komt de Redactie tot de slotsom, dat de eenige mogelijkheid om uit de moeilijkheden te komen, is: het openstellen van tandheelkundige studiegelegenheid aan een tweede universiteit.

Gaarne zou ik, als algemeen leider der Polikliniek aan het Tandheelkundig Instituut te Utrecht en wel speciaal belast met de verdeling van de patiënten voor de conserveerende afdeeling, mijne meening hierover willen zeggen.

Eerst iets over 't patiëntenmateriaal.

De Redactie vraagt zich af: *waar moeten al die patiënten vandaan komen voor de 3- à 400 studenten?*

Op de eerste plaats is er thans geen behoefte aan patiënten voor de 3- à 400 studeerenden, want er zijn maar 160, die patiënten behandelen.

Verder is er voor de conserveerende afdeeling (waar ik natuurlijk het beste over oordeelen kan) vanaf 1925 — het tijdstip, waarop ik aan het Instituut werd verbonden —

nimmer een tekort voorgekomen, — integendeel, steeds is er een overcompleet.

Als bewijs kan aangehaald worden, dat patiënten, die zich in 't begin van 't jaar aanmeldden en die, na van pijn afgeholpen te zijn, genoteerd werden, in het najaar pas voor geregelde behandeling in aanmerking kwamen. Van die patiënten, die dan opgeroepen werden, kwamen er velen niet, omdat ze te lang moesten wachten en daarom elders hulp zochten.

Verleden jaar lieten zich 2600 patiënten inschrijven voor de conserveerende afdeling. Iedere student behandelt per cursus hoogstens 15 patiënten, zoodat het niet te verwachten is, dat er een tekort zal komen. Bovendien is het aantal patiënten nog steeds stijgende.

In totaal voor alle afdelingen meldden zich in het vorige jaar aan: 11000 patiënten.

Nu nog even de mogelijkheid van een tweede studiegelegenheid, waardoor de Redactie meent, dat de moeilijkheid dan is opgelost.

Tegenover den drang naar een tweede Tandheelkundig Instituut zou ik liever willen geplaatst zien een drang naar beperking van het aantal tandheelkundige studenten. Wie veel spreekt met jonge collega's moet wel overtuigd worden, dat zoo langzaam aan, ook voor den tandarts, de grens van bestaansmogelijkheid bereikt is.

De toeloop naar de tandheelkundige studie verminderen, kan dunkt mij, alleen door het instellen van een „numerus clausus”, of door kwalitatief en quantitief verzwaarde studie en examens.

Wij moeten bekennen, dat de geachte inzender ons allerm minst van de juistheid van zijn standpunt heeft kunnen overtuigen.

Wanneer wij zijn betoog resumeeren, komt hij tot de volgende conclusie:

- I. Er zijn geen 3 á 400 studenten, die patiënten behandelen, maar 160.
- II. Voor de conserveerende afdeling, waren er nimmer te weinig patiënten, maar wel te veel.
- III. Voor de conserveerende afdeling meldden zich het

vorige jaar 2600 patiënten, in totaal voor alle afdeelingen 11000.

- IV. Iedere student behandelt per cursus hoogstens 15 patiënten.
- V. De oplossing moet gezocht worden in beperking van het aantal studenten, hetzij door het instellen van een „numerus clausus”, hetzij door verzwaaring der studie.

Wat punt I betreft, dient opgemerkt, dat onze beschouwing niet ging over het heden, maar over de toekomst.

Er is geen enkele grond om aan te nemen, dat voorloopig de stroom der studenten zal verminderen en dit beteekent, dat, wanneer er per jaar \pm 150 aankomen er over drie jaren 300 studenten op patiënten zullen werken, benevens het aantal dat de studie niet in vier jaren volbrengt en zodoende het getal dus inderdaad zal schommelen tusschen 3 á 400.

Ad II, III en IV dient gezegd, dat in vroeger jaren, ruimte en stoelen gebrek inperking van de behandeling noodzakelijk maakte, dat men thans echter mag aannemen dat nu iedere student zijn eigen stoel heeft, de behandeling aanmerkelijk kan worden opgevoerd en dat er wel niemand zal zijn, die van meening is, dat een aantal van 15 patiënten per cursus niet belangrijk vermeerderd mag en moet worden in het belang der opleiding.

Voorts laat de inzender de prothetische afdeeling geheel buiten beschouwing, terwijl onze opmerkingen niet in de laatste plaats op die afdeeling betrekking hadden.

Wat het aantal van 11000 patiënten betreft, zegt dit alleen iets, wanneer men daar andere getallen naast legt.

Zoo vinden wij bijvoorbeeld voor de Chicago Dental College vermeld, een gemiddelde van 470 studenten over de laatste tien jaren, met een gemiddelde van 25000 behandelde patiënten!

Wanneer men de cijfers der Amerikaansche scholen bestudeert, komt men dan ook per student tot een belangrijk

hooger aantal verrichtingen en verwacht mag worden, dat dit in het Nieuwe Instituut ook inderdaad in de bedoeling der docenten ligt.

Wat ten slotte de invoering van een „numerus clausus” betreft; afgescheiden van het feit, dat eerst aan leeken overtuigend *bewezen* zou moeten worden, dat de overproductie van tandartsen grooter dreigt te worden, dan die in andere universitaire beroepen, is een dergelijke maatregel zoo on-Nederlandsch, dat ook collega *Riddering* wel niet zal gelooven, dat daartoe in afzienbaren tijd zal worden overgegaan, terwijl verzwaring van studie — hoe gewenscht ook om andere redenen, die in dit verband niets ter zake doen — nimmer een motief mag zijn ter beperking van het aantal en totnutoe (ook waar het andere beroepen betreft) nog nooit een vermindering van het aantal studenten tengevolge heeft gehad.

Zoodat wij van meening blijven, dat inderdaad in het oprichten van een Tandheekkundig Instituut aan een andere Universiteit de oplossing van deze zeer belangrijke kwestie zal moeten worden gevonden.

REDACTIE.